Nikiszowiec /dawniej Nikischschacht/ zbudowany przez koncern Giesche pomiędzy rokiem 1908 a 1914 jako osiedle górnicze typu miejskiego. Jest architektonicznym unikatem zaprojektowanym przez Emila i Georga Zillmannów. Znany dzięki filmom m.in. Kazimierza Kutza („Perła w koronie", „Sól ziemi czarnej") i Lecha Majewskiego („Angelus"), działalności artystów Grupy Janowskiej (E. Gawlik, T. Ociepka, E. Sówka) i książce M. Szejnert „Czarny ogród". Przyciąga niepowtarzalną atmosferą i ciekawymi wydarzeniami.
Nikiszowiec. Miejsce magiczne. **Zapraszamy na spacer.**

1 **Dawny ratusz** – budynek modernistyczny z 1931 roku wg projektu wybitnego polskiego architekta T. Michejdy. Kiedyś siedziba urzędu gminy Janów, do której należał Nikiszowiec. Dziś budynek szpitala, obok którego znajduje się parking.

2 **Galeria Szyb Wilson** – były szyb kopalni „Wieczorek" (do 1995 roku). Obecnie 2.500 m^2 stanowi przestrzeń ekspozycyjną największej prywatnej galerii sztuki współczesnej w Polsce. Oprócz wystaw odbywają się tutaj koncerty, pokazy, targi i przedstawienia. Warto odwiedzić ją laem podczas imprezy Art Naif Festiwal, kiedy prezentowane są prace malarzy nieprofesjonalnych z całego świata. Obiekt znajduje się poza ścisłym obszarem osiedla Nikiszowiec, na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego.

3 **Muzeum Historii Katowic - Dział Etnologii Miasta** – pierwotnie pralnia, suszarnia, magiel oraz łaźnia dla kobiet i dzieci. Obecnie odnowiona dawna pralnia jest Działem Etnologii Miasta Muzeum Historii Katowic; udostępnia wystawy stałe (np. „U nos w doma na Nikiszu") i czasowe. Tutaj mieści się również Punkt Informacji Turystycznej, w którym można bezpłatnie wypożyczyć audioprzewodnik po Nikiszowcu.

4 **Komzony** – potoczne określenie ciągu sklepów w arkadowych podcieniach pl. Wyzwolenia (naprzeciwko kościoła św. Anny).

5 **Centrum Zimbardo** – W 2012 roku prof. Philip Zimbardo (amerykański psycholog, znany m. in. z przeprowadzenia Stanfordzkiego Eksperymentu Więziennego) po raz pierwszy odwiedził Nikiszowiec. Będąc pod wrażeniem zabytkowego osiedla oraz ludzi zaangażowanych w rewitalizację społeczną dzielnicy, postanowił stworzyć tu miejsce przyjazne młodzieży – centrum spotkań młodych ludzi, gdzie będzie można dzielić się doświadczeniami, rozwijać pasje czy zdobywać nowe umiejętności. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane przy wsparciu m.in. Miasta Katowice.

6 **Budynek poczty** (dawna karczma) – warto w tym miejscu zatrzymać się, by podziwiać kwiatową mozaikę – secesyjne róże. Motyw kwiatów nawiązuje do stroju rozbarskiego. Mozaika i pomalowane na czerwono obramowania okienne są najbardziej charakterystycznymi detalami niezwykłej architektury Nikiszowca.

7 **Plac Wyzwolenia** – pod nr. 4 była tutaj świetlica, gdzie spotykali się członkowie Grupy Janowskiej (Koła Malarzy Nieprofesjonalnych), których twórczość uznawana jest za światowej klasy fenomen. Plac jest nieformalnym nikiszowieckim rynkiem, na którym odbywają się festyny i jarmarki.

8 **Kościół św. Anny** – poświęcony w 1927 roku, powstał wg projektu E. i G. Zillmannów. Koszt budowy został podzielony na kopalnię „Giesche" i parafię. Do dziś można podziwiać 75-głosowe organy wykonane przez firmę Rieger z Karniowa, witraże z pracowni G. Schneidera w Ratyzbonie (56, w tym 10 figuralnych) oraz drogę krzyżową malowaną na metalowych płytach. Ołtarz główny, ambona i chrzcielnica zostały sprowadzone z pracowni G. Schreinera w Monachium. Żyrandol (800 kg) został sprowadzony z Berlina-Charlottenburga.

9 **Szkoła Podstawowa nr 53** – budynek otwarto w 1911 roku i do dziś pełni funkcję szkoły. Składał się z trzech części: dwóch szkolnych (w okresie międzywojennym – żeńskiej i męskiej) oraz łączącego je budynku mieszkalnego dla nauczycieli.

10 **Ulica św. Anny** – najsłynniejsza ulica Nikiszowca, wielokrotnie utrwalona filmowo m.in. w śląskich filmach Kazimierza Kutza („Perła w koronie" i „Sól ziemi czarnej") i oddająca klimat tego miejsca.

11 **Szyb „Pułaski"** (do 1935 roku „Carmer") – zabytkowy zespół obiektów obejmujący nadszybie z wieżą wyciągową, sortownią, maszynownią, kuźnią, warsztatem mechanicznym, stolarnią, cechownią i łaźnią. Jeden z dwóch szybów, pomiędzy którymi wybudowano osiedle górnicze. Do dziś główny szyb kopalni „Wieczorek". Przed nim można podziwiać zachowane wagoniki kolejki Balkan.

12 Kolejka **Balkan**, uruchomiona w 1914 roku, łączyła Szopienice z Nikiszowcem i Giszowcem, przewożąc bezpłatnie pasażerów pomiędzy miejscem zamieszkania i pracy, oprócz pracowników woziła także ich rodziny. Trasa liczyła 3,9 km. Żartobliwą nazwę Balkan nadali mieszkańcy, nawiązując do uruchomionej wtedy linii kolejowej łączącej Berlin z Konstantynopolem. Ostatni kurs wykonała 31.12.1977 roku.

KATOWICE
dla odmiany

SPACEREM PO NIKISZOWCU

NIKISZOWIEC

LEGENDA

1 Dawny ratusz
2 Galeria Szyb Wilson
3 Muzeum Historii Katowic – Dział Etnologii Miasta
4 Komzony
5 Centrum Zimbardo
6 Budynek poczty
7 Plac Wyzwolenia
8 Kościół pw. św. Anny
9 Szkoła Podstawowa
10 Ulica św. Anny
11 Szyb „Pułaski”
12 Kolejka Balkan

Centrum Informacji Turystycznej
40-003 Katowice, Rynek 13
tel. (+48 32) 259 38 08
e-mail: it@katowice.eu

Punkt Informacji Turystycznej
(Dział Etnologii Miasta Muzeum Historii Katowic)
Nikiszowiec, ul. Rymarska 4
tel.: +48 32 255 14 80
E-mail: nikisz@katowice.eu

Muzeum Historii Katowic w Nikiszowcu czynne:
wtorek – piątek 10^{00} – 17^{30}
sobota, niedziela 11^{00} – 14^{30}

Autobusy z centrum miasta kursujące do Nikiszowca:
30, 920, 930, 674